

Marek Wasilewski

Absolwent II edycji Podyplomowego Studium Prawno-Finansowego „Zrównoważone finanse”, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski
Dyrektor Biura Wsparcia Sprzedaży Produktów ESG, PKO BP S.A.

PROGRAMY PUBLICZNE A EDUKACJA MŚP W OBSZARZE ESG – PRZYKŁAD KREDYTU EKOLOGICZNEGO FENG¹

Uwagi wprowadzające

W sektorze MŚP (mikro, małych i średnich przedsiębiorstw²) zielona transformacja wciąż bywa postrzegana bardziej jako zagrożenie niż szansa. Podczas rozmów z przedstawicielami przedsiębiorstw z tego sektora niejednokrotnie słychać obawy: „ankiety ESG są niejasne”, „nie mamy danych, które są wymagane”, „jak mamy policzyć ślad węglowy?”.

Źródłem tych lęków wydaje się przede wszystkim brak wiedzy i przygotowania. Z badań wynika, że aż 63,2% ankietowanych przedsiębiorców MŚP nie zna żadnego z podstawowych aktów prawnych dotyczących ESG, takich jak np. unijna dyrektywa CSRD. Co więcej, nawet ci, którzy twierdzą, że „coś wiedzą”, nie są w stanie podać żadnej nazwy dokumentu, który opisywałby procedury funkcjonujące w ich przedsiębiorstwie³.

Brak rzetelnych źródeł i uproszczenia w mediach społecznościowych pogłębiają nieporozumienia. Dyskusje o ESG często sprowadzane są do wąskich, szczegółowych tematów, takich jak spory o elektromobilność. Tymczasem ESG to przede wszystkim sposób myślenia o zrównoważonym rozwoju i budowaniu odporności firm na zmiany rynkowe i regulacyjne.

Wydaje się, że decyzje zmierzające w kierunku wdrażania rozwiązań ESG w sektorze MŚP mogą albo wymusić kontrahenci, na których spoczywają obowiązki w zakresie raportowania w ramach CSRD⁴, albo instytucje finansowe dzięki uczestniczeniu w procesie dystrybucji środków publicznych w postaci dotacji lub grantów. W obu scenariuszach kluczowe będzie jednak zdobycie wiedzy.

Próby edukowania MŚP w obszarze ESG

Edukacja w zakresie ESG kierowana do MŚP ma charakter rozproszony. Obok oferty uczelni wyższych pojawia się coraz więcej komercyjnych kursów i certyfikatów. Firmy doradcze intensyfikują działania edukacyjne, oferując bezpłatne webinaria⁵, lub uczestniczą w konferencjach i wydarzeniach branżowych⁶.

Część inicjatyw edukacyjnych podejmują także instytucje publiczne, takie jak Polski Fundusz Rozwoju (PFR), oferując certyfikowane szkolenia⁷.

Na rynku aktywne są też organizacje branżowe i stowarzyszenia – przykładem może być POLSIF (Polskie Stowarzyszenie Inwestorów Finansowych)⁸, które wykorzystuje m.in. podcasty w mediach społecznościowych do popularyzacji wiedzy o ESG.

Do edukacji aktywnie włączają się też banki, naturalni partnerzy sektora MŚP. Przykładowo PKO Bank Polski organizuje nie tylko webinaria i oferuje produkty wspierające zieloną transformację, lecz także spotkania sta-

¹ Artykuł oparty jest na pracy dyplomowej sporządzonej pod kierunkiem dr Anne-Marie Weber w ramach studiów podyplomowych „Zrównoważone finanse – Podyplomowe Studium Prawno-Finansowe” na Uniwersytecie Warszawskim.

² W zakresie definicji MŚP por. *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce 2022* (parp.gov.pl) (dostęp 3.05.2024).

³ *Badanie dotyczące świadomości i gotowości na wdrażanie polityk zrównoważonego rozwoju w sektorze MŚP w Polsce, 2024*, <https://www.gov.pl/attachment/f9407a65-9bc0-4bdf-a4b8-518daa480ba9>, s. 24 (dostęp 20.04.2024).

⁴ Dyrektywa delegowana – UE – 2023/2775 – EN – EUR-Lex (europa.eu) (dostęp 11.05.2024).

⁵ Webinary – wirtualne spotkania z ekspertami Deloitte (dostęp 11.05.2024).

⁶ ESG Market Foresight 2024 – KPMG Poland (dostęp 11.05.2024).

⁷ Bezpłatne kursy i szkolenia online | Strefa Wiedzy PFR (strefawiedzy.pfr.pl) (dostęp 11.05.2024).

⁸ Sustainable Investment Forum Poland (polsif.org) (dostęp 11.05.2024).

cjonarne z przedsiębiorcami. Po analizie wcześniejszych spotkań bank zmodyfikował swoją strategię edukacyjną – zrezygnowano z ogólnych prezentacji nt. definicji ESG na rzecz bardziej praktycznego podejścia. Punktem wyjścia do rozmów stały się możliwości uzyskania dotacji na zieloną transformację, co wyraźnie zwiększyło zainteresowanie i zaangażowanie uczestników.

Temat dotacji nie jest nowy dla przedsiębiorców, którzy już w poprzednich unijnych perspektywach finansowych⁹

pozyskiwali środki na realizację różnych inwestycji. Kluczowy okazał się dobór uczestników zaproszonych na spotkanie. Wśród gości pojawiły się podmioty, które skorzystały ze środków unijnych i odnotowały wymierne korzyści z tego tytułu¹⁰. Właściwe skierowanie zaproszeń, dzięki informacjom zawartym na stronie internetowej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, nie stanowi problemu. Dodatkowo, na tego typu spotkania banki zapraszają nie tylko swoich klientów, lecz także potencjalnych klientów, z którymi chcą nawiązać relacje.

Kredyt ekologiczny FENG

Przykładem skutecznego instrumentu wspierającego zieloną transformację w MŚP, który odegrał rolę instrumentu edukacyjnego, jest Kredyt ekologiczny FENG (Kredyt FENG). Dzięki niemu przedsiębiorcy mogą uzyskać premię ekologiczną z Banku Gospodarstwa Krajowego, która obniża kapitał kredytu na inwestycje zmniejszające zużycie energii. Wysokość dotacji może sięgnąć nawet 80% kosztów projektu w zależności od wielkości firmy i lokalizacji inwestycji. Finansować można m.in. termomodernizację budynków, wymianę maszyn na energooszczędne, instalacje OZE czy koszty audytu energetycznego.

Kluczowym elementem procesu aplikowania o Kredyt FENG jest audyt energetyczny, który pomaga firmom lepiej zrozumieć własne zużycie energii i wskazuje działania

pozwalające je zredukować o co najmniej 30%. To także szansa na analizę organizacyjną i prawną, obejmującą m.in. optymalizację umów z dostawcami energii. Audyt staje się więc „mapą drogową” dla zielonej transformacji przedsiębiorstwa.

Ponadto projekty w ramach Kredytu FENG muszą być zgodne z zasadami równości i niedyskryminacji oraz Kartą Praw Podstawowych UE. Komisje oceniające wnioski analizują m.in., czy projekt uwzględnia kwestie równości płci, przeciwdziała wykluczeniu społecznemu, czy promuje równe szanse w miejscu pracy. W ten sposób tematy z obszaru ESG dla MŚP stają się narzędziem budowania bardziej odpornego i świadomego biznesu, który jest w stanie sprostać ocenie komisyjnej FENG.

Ryzyko biznesowe braku działania w obszarze ESG

Dlaczego instytucje finansowe powinny brać czynny udział w edukowaniu przedsiębiorstw z tematyki ESG? Odpowiedź jest prosta – ryzyko utraty rynków zbytu. W 2022 roku ponad 75% polskiego eksportu trafiło na rynki Unii Europejskiej, z czego niemal 28% do Niemiec. Firmy niespełniające wymogów ESG mogą stopniowo tracić kontrahentów, a dla banków oznacza to zwiększone ryzyko niewypłacalności klientów.

Kredyt FENG pokazuje, że edukacja oparta na konkretnych korzyściach finansowych działa – dotacje, oszczędności energii czy wzmocnienie relacji z partnerami handlowymi to argumenty, które przekonują przedsiębiorców. W efekcie kolejne spotkania poświęcone Kredytowi FENG skutkowały nie tylko wzrostem frekwencji, ale i większym zaangażowaniem uczestników, którzy chętniej włączali się w rozmowy o energooszczędnych inwestycjach i liczeniu śladu węglowego.

Wnioski

Wdrażanie ESG w MŚP to proces. Ale zamiast straszyć zmianami, warto pokazywać szanse – także te finansowe – jakie niesie ze sobą zielona transformacja. Z pewnością zaznajomienie MŚP z problematyką zielonej transformacji wymaga czasu i odpowiedniego wsparcia. Kluczowe jest tu praktyczne podejście – odwoływanie się do wymiernych korzyści, takich jak dotacje i przykład Kredytu

FENG. Instytucje finansowe, dzięki swojej pozycji w relacjach z MŚP, mogą pełnić rolę nie tylko źródła finansowania, lecz także partnera edukacyjnego.

⁹ Fundusze Europejskie w Polsce – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (dostęp 11.05.2024).

¹⁰ Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2014–2020 – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (funduszeuropejskie.gov.pl) (dostęp 10.05.2024).